

կամերային երգչախումբը, ի դեպ դեռ այն ժամանակ չուներ պետական կարգավիճակ, «Հայ փոքրիկ երգիչներ» ասոցիացիան, Կոմիտասի անվան լարային քառյակը, Անոն Բարաջանյանի անվան երաժշտամանկավարժական ուսումնարանը...» (2.):

Հորելյանական համերգը բացեց «Հովեր» կամերային պետական երգչախումբը, գեղարվեստական ղեկավար՝ ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ, պրոֆեսոր Սոնա Հովհաննիսյան: Ինչպես ամեն անգամ, այս անգամ էլ երգչախումբը հանդես եկավ յուրահատուկ բեմականացմամբ Կոմիտասի «Աշխատանքային երգերի» անգուգական կատարումով:

Ահա այսպիսի աշխատանքային և պատմական անցուդարձով էլ սույն հոդվածում միավորել ենք համերգային այսօրը և ՀԵԼ-ի պատմագրությունը:

Հայաստանի երգչախմբային ընկերության հիման վրա, որը հիմնադրվել էր կառավարության որոշմամբ՝ 1958 թվականին, 1987-ից վերանվանվեց՝ երաժշտականի (3.): Այն միավորում էր հանրապետության երգչախմբային արվեստի գործիչներին, օժանդակում երգչախմբերի ստեղծմանն ու կատարելագործմանը՝ խլմբերգային գրականության հրատարակումների, սեմինարների, երգի տոների, մրցույթների անցկացմանը:

ՀԵԼ-ն բարձրագույն ղեկավար մարմինը համագումարն է (առաջինը տեղի է ունեցել 1962 թ.) 2003-ից ընդհանուր ժողովը, գործադիրը՝ վարչության նախագահությունը: Ընկերության նպատակն էր՝ նպաստել սովետահայ խմբերգային արվեստի մասսայականացմանը, երգչախմբերի կազմակերպմանն ու զարգացմանը, դպրոցներում երգեցողության դասավանդման բարելավմանը, կազմակերպել երգի տոներ, ստեղծագործական և կատարողական մրցույթներ և այլն: Այն միավորում է 7 պրոֆեսիոնալ, 64 ինքնագործ և 300 մանկական երգչախումբ:

ՀԵԼ բաժանմունքներ ունի Գյումրիում (Լենինական), Վանաձորում (Կիրովական), Էջմիածնում, Դիլիջանում: Ընկերությանը կից գործում են մանկական երգչախումբ-երաժշտական ստուդիան և հայ խմբերգային արվեստի տունը Երևանում: 1986 թվականից մասնակցում էին ՀԵԼ-ին 12.300 արվեստագետ:

Երգչախմբային ընկերության գործունեության հիմնադիրներն էին Թաթուլ Ալթունյանը (1958-1973 թթ.՝ նախագահ) և Մարտին Մազմանյանը (1958-1977 թթ.՝ փոխնախագահ): Ունեցել է երկու անվանի նախագահ՝ Թաթուլ Ալթունյանը և խմբավար Էմմա Ծատուրյանը (1975-1996 թթ.), իսկ նախագահության անդամներ են եղել դարձյալ հայկական երգչախմբային արվեստը կայացնող և այսօր արդեն պատմությունը կերտած անվանի խմբավարներ, կոմպոզիտորներ՝ Մարտին Մազմանյանը, Արամ Տեր-Հովհաննիսյանը, Կարո Ջաքարյանը, Երվանդ Սահառունին, Էդուարդ Կարթոմյանը, Հովհաննես Վերանյանը, Ջեյմս Գյոզգյանը, Ռոբերտ Աթայանը, Հովհաննես Չեքիջյանը, Նուպար Սնկրյանը, Լուիզա Ջեթթադյանը, Էդվարդ Էլբակյանը, Էդվարդ Միրզոյանը, Գևորգ Արմենյանը, Ռոմեն Դավթյանը, Օֆելյա Միրունյանը, Լավրենտի Բարսեղյանը, Արզաս Ոսկանյանը, Սվետլանա Նավասարդյանը:

Գոհար Գասպարյան, Դավիթ Ղազարյան, 1982 թ.

Ընկերության հիմնադրման 25-ամյակին նվիրված տոնակատարության օրերին երգչախմբերի մրցույթփառատոնին մասնակցեցին ավելի քան 130 մանկական երգչախմբեր: Մեր քաղաքամայր Երևանի 2750-ամյակին նվիրված հանրապետական երգի տոնի միացյալ երգչախմբում երգում էին 5000 մասնակից:

Հանրապետության մանկական և սիրողական երգչախմբերից շատերը հանրապետական, միութենական և միջազգային մրցույթների փառատոների դափնեկիրներ են:

1972 թ. Երևանում շահագործման հանձնվեց Ընկերության բնակելի շենքը, Սայաթ-Նովա 15 հասցեում, որի առաջին հարկը զբաղեցնում է ՀԵԼ վարչությունը, իսկ 1977-ին խմբերգային արվեստի տունը 290 տեղ համերգադահլիճով: Ընկերությունը, մեծ տեղ է հատկացնում մանկական ձայնի պահպանման և երեխաների երգեցողության մշակույթի զարգացմանը և կոմպոզիտոր-խմբավար Մ. Մազմանյանի նախաձեռնությամբ հիմնադրվեց մանկական երգչախումբ-ստուդիան:

Խմբավարներ՝ Դավիթ Ջալյանը, Յուրի Յուզբաշյանը, Էդվարդ Էլբակյանը, ավելի ուշ՝ Արսեն Բադունցը, Լուսինե Ազարյանը, Եվա Պողոսյանը, Էմմա Առաքելյանը ղեկավարել են տարբեր ժամանակներում մանկական մեծ և փոքր երգչախմբեր:

1980-ականներից ընդլայնվեցին գործունեության շրջանակները, միավորելով Հանրապետության երաժշտական մշակույթի գործիչների, պրոֆեսիոնալ և սիրողական տարբեր ժանրի երաժիշտների, մանկավարժների, գեղարվեստական ինքնագործունեության մասնակիցների:

ՀԵԼ նպաստում է ազգային երաժշտության պահպանմանը՝ հենվելով հարուստ ավանդույթների և համաշխարհային երաժշտական մշակույթի վրա, կազմակերպում մրցույթներ, փառատոներ, սեմինարներ, ստեղծագործական մեծարման հուշ-երեկոներ:

ՀԵԼ հրատարակել է բազմաթիվ մեթոդական ձեռնարկներ՝ 20 անուն մենագրություն՝ նվիրված երաժշտական արվեստի հայ երախտավորներին, ինչպես նաև հայ կոմպոզիտորների խմբերգերի ժողովածուներ:

1996-ից ՀԵԼ նախագահում է ԵՊԿ պրոֆեսոր, «Մովսես Խորենացի» շքանշանակիր, «Հայրենիքին

Գավիթ Ղազարյան, Տիգրան Հեքեքյան, Յուրի Գավթյան, Հովհաննես Միրզոյան Երևան, 2008 թ.

Գավիթ Ղազարյան, Էդվարդ Միրզոյան, Ալեքսանդր Հարությունյան, 25.10.2007 թ.

մատուցած ծառայությունների համար» 2-րդ աստիճանի մեդալակիր, պրոֆեսոր՝ Գավիթ Ղազարյանը: Նրա առաջարկով ու անմիջական ղեկավարությամբ երկու տարին մեկ անցկացվում են Գոհար Գասպարյանի, Տաթևիկ Սազանդարյանի, Պավել Լիսիցյանի, Արշավիր Կարապետյանի անվան, ինչպես նաև ժողովրդական երաժշտական գործիքների, հայ երգարվեստի և ազգագրական խմբերի մրցույթներ: Երկու տարի առաջ էլ ՌԴ հայերի միության հետ համագործակցության արդյունքում Երաժշտական ընկերությունն անցկացրեց ինքնագործ-սիրողական և պրոֆեսիոնալ երգչախմբերի մրցույթ-փառատոներ:

Ընկերությանը կից պրոֆեսիոնալ երգչախումբն Ակադեմիական կապելլայի հետ երկրորդ պրոֆեսիոնալ երգչախումբն էր, որ կրում էր հայ մեծանուն խմբավար Արամ Տեր-Հովհաննիսյանի անունը (գործել է 1964-ից մինչև 2008-ը): Երգչախումբը դարձել էր լաբորատորիա-դարբնոց, ինչպես հայ ժամանակակից կոմպոզիտորների խմբերգային ստեղծագործությունների, այնպես էլ երիտասարդ խմբավարների համար: Այս երգչախմբով Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիան ավարտեցին մի քանի խրմբավարներ, նրանցից էին՝ Կարինե Առաքելյանը, Նունե Մելիքսեթյանը: Երգչախմբի երկացանկում մշտապես հնչել է Կոմիտասի երկերը: Ի դեպ տեղին ենք համարում Ա. Մելիշարիի խոսքը հանճարեղ հայի մասին, որտեղ նա գրում է. «Կոմիտասը աննման վարպետ է. նրա ներդաշնակումը աներևակայելի դժվար ու գունավոր է. նրա մեներգերի ու խմբերգերի շարահյուսումներն անկարելի է գերազանցել»:

Ա. Տեր-Հովհաննիսյանի երգչախմբի մասին պարոն Ղազարյանը նշել է. «Այդ երգչախումբը նաև բազմաթիվ խմբավարների, այդ թվում՝ Գրիգոր Սանդալյանի, Գավիթ Չալյանի, Հովհաննես Միրզոյանի, Նատալի Գալստյանի, ապա Գրիգոր Նաջարյանի, Արմեն Ամիրխանյանի, Կոմիտաս Քեչիշյանի և մյուսների համար եղել է իսկապես անգնահատելի դպրոց» (2.):

Երգչախումբի դերակատարությունը մեծ էր Էդվարդ Հովհաննիսյանի «Անտունի» բալետի բեմադրության ժամանակ:

Աշխարհի արդի ամենաերկարակյաց՝ 95-ամյա Կոմիտասի անվան պետական քառյակի ուրախ ու հումորային շնչով Պատվ Հինդեմիտի «Մինիմաքսի» և իհարկե Կոմիտասի ստեղծագործությունների Սարգիս Այալամազյանի մշակումներից՝ «Վաղարշապատի պարի» կատարումներից հետո, ՀՀ մշակույթի նախարարության վարչության պետի տեղակալ, ԵՊԿ դոցենտ Լիլիա Նիկոյանը շնորհավորեց և հանձնեց «Ոսկե մեդալը» անվանի գործիչ խմբավար, ՀԵԸ նախագահության անդամ, ԵՊԿ խմբավարության ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր՝ Հովհաննես Միրզոյանին, Խ. Աբովյանի անվ. ՀՄՊՀ գեղարվեստական դաստիարակության ֆակուլտետի ամբիոնի դոցենտ, «Ավե Մարիա» երգչախմբի գեղարվեստական ղեկավար, ՀԵԸ վարչության անդամ՝ Արտաշես Բաբոյանին, մի շարք պատվոգրեր հանձնվեցին վառ գործունեությամբ անհատ գործիչների: ՀԵԸ ողջունեցին նաև Մանկական երաժշտական դպրոցները՝ Ա. Սպենդիարյանի անվ. դպրոցի մատաղ սերնդի սաները կատարեցին Գավրիիլինի «Մամա-ցույցներ-տարանտելա» դաշնամուրի չորս ձեռքի համար անսամբլային ճանաչված երկը, իրենց արդեն հայտնի կատարմամբ՝ հատկապես Ա. Խաչատրյանի անվ. միջազգային մրցույթի եզրափակիչ համերգին Երևանի օպերային թատրոնի բեմում, միջազգային մրցույթների դափնեկիրներ՝ Գոռ Սարգսյանը և Աիդա Ավանիսյանը (ուսուցիչներն են՝ Հասմիկ Հակոբյանը և Կարինե Հարությունյանը):

Ստացվել էին բազմաթիվ շնորհավորական ուղերձներ Սերգեյ Մքրատյանի և Հայաստանի պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի անունից (14.11.2018 թ.) (2.), Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանի տնօրեն, տաղանդավոր դաշնակահար Արմինե Գրիգորյանի: Նա ստեղ-

ծելով Ա. Խաչատրյան տրիոն առավել մեծ հռչակ բերեց հանձարեղ կոմպոզիտորի արվեստին: Ա. Գրիգորյանն իր ուղերձով դիմել է ՀԵԸ-ն հարգարժան նախագահին, համագործակցող երաժիշտներին. «...Դժվար է գնահատել այն դերը, որն այս հեղինակավոր կազմակերպությունը տասնյակ տարիներ շարունակ, միավորելով հանրապետության երգչախմբային արվեստի գործիչներին և երախտավորներին, իր բազմաբնույթ գործունեությամբ մեծ դեր է ունեցել հայ խմբերգային արվեստի զարգացման գործում, արվեստ, որն ունի հիանալի ավանդույթներ և մոտ ու հարագատ է հայ ժողովրդի հոգուն:

Ձեզ, Դավիթ Գարսևանի, Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանի մեծ բարեկամ, մաղթում ենք քաջ առողջություն, երիտասարդական ավյուն ու եռանդ շարունակելու Ձեր նվիրական առաքելությունը Երաժշտական ընկերության Ձեզ նախորդած նախագահների շնորհալի երաժիշտների, հիմնած ավանդույթները յուրովի, ժամանակին համահունչ զարգացնելու Մեր սեր ու ակնածանքը Ձեզ» (2.): *Ողջույնը համեմվեց խաչատրյանական երաժշտությամբ՝ Տոկկատով:*

Հաջորդը Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտի տնօրեն Նիկոլայ Կոստանդյանի ուղերձն է, որում ասված է. «Մեր երկրի ստեղծագործական միությունների շարքում առանձնահատուկ տեղ ունի և այստեղ են միավորված Հայաստանի երաժշտական կատարողական ուժերը: Ավելորդ է նշել, թե մեզ համար որքան կարևոր է երաժիշտ կատարողի դերը: Հայաստանի երաժշտական կյանքում հենց այդ դերի կարևորվածությամբ է առանձնանում երաժշտական ընկերությունը» (16 նոյեմբեր 2018 թ.) (2.):

«Հայ Փոքրիկ Երգիչներ» միջազգային ասոցիացիայի երգչախմբերի անդամների և աշխատակազմի անունից շնորհավորել է նախագահը՝ պրոֆեսոր, խըմբավար Տիգրան Հեքեքյանը, նշելով. «... Արդի հասարակության առջև մեր օրերում ծառայած բազմաբնույթ մարտահրավերների պայմաններում առանձնահատուկ սրվել և ընդգծվել է մշակութային կազմակերպությունների դերակատարման կարևորությունը:

Ուստի առավել մեծ ոգևորությամբ մաղթում ենք Ձեզ անարգել ստեղծագործական ընթացք, հաջողություններ և մշտական վերելք: Թող անամպ ու երաժշտաշատ լինի Ձեր և մեր մշակութային ընտանիքի առօրյան՝ լի նորանոր ձեռքբերումներով ու նվաճումներով» (2.):

2004-ից սկսած ՀԵԸ անցկացնում է «Երգող Հայաստան» մանկապատանեկան երգչախմբերի հանրապետական մրցույթը և անդրադառնալով 6-րդ մրցույթին, Դավիթ Ղազարյանը նշեց, որ իրենց նախածնունդությամբ մրցույթներն իրականանում են ՀՀ մշակույթի նախարարության աջակցությամբ: «Մանկական խմբերգերն ընդհանրապես մի պարզ մեղեդու, մի քանի քառյակ իմաստուն ու դաստիարակչական բանաստեղծության միջոցով կարողանում են արտահայտել խորունկ մտքեր արթնացնելով հաճելի զգացումներ ու կրթելով մի ողջ մատաղ սերունդ: Վերջին տարիներին գրվել և կատարվել են մեթոդային անվանի կոմպոզիտորների մանկական խմբերգեր՝ սկսած Մանսուրյանից,

Մավիսակալյանից, Ամիրխանյանից մինչև երիտասարդ ստեղծագործողներ: Այս նպատակով մենք համագործակցում ենք ՀՀ կոմպոզիտորների միության հետ, նախապես հայտարարելով մանկական խմբերգերի մրցույթ: Հաջողված ստեղծագործությունները տեղ են գտնում հրատարակված ժողովածուներում: Ի դեպ, «Երգող Հայաստան» ունի հիմն, որի հեղինակն է Ռոբերտ Ամիրխանյանը: <...> Այս տարի մրցույթին մասնակցել է 81 երգչախումբ՝ Հայաստանի ու Արցախի հանրակրթական ու երաժշտական դպրոցներից: Հանրապետության ճանաչված խմբավարները՝ Ռոբերտ Մլքեյանը, Տիգրան Հեքեքյանը, Կարինե Առաքելյանը, Սոնա Հովհաննիսյանը և մյուսները վարպետության դասընթացներ են վարել ՀՀ մարզերում գործունեություն ծավալած խմբավարների հետ» (2.):

Վերադառնալով հորելյանական համերգին նշենք, որ իր անզուգական կատարմամբ ողջունեց ՀՀ ժողովրդական արտիստ, պետական և անվանի հիվճ միջազգային մրցույթների դափնեկիր ՀԵԸ նախագահության երկարամյա անդամ Սվետլանա Նավասարդյանը, երկու ամբիոնների վարիչներ, պրոֆեսորներ՝ Գայանե Գեղամյանը (Ա. Հարությունյան «Երգիր ինձ համար», իսպանական սարսուելլա, Չուեկա «Մենեգիդայի տանգոն») և Քրիստինե Սահակյանը (Է. Միրզոյան «Ասում են թե», Ժ. Բիզե «Սեգիդիլիա» Կարմեն օպերայից) կոնցերտմայստրներն էին Աննա Ղազարյանը և Ելենա Վարդազարյանը:

Այժմ ՀԵԸ գործող նախագահությունում են՝ Հ. Չեքիջյանը, Ս. Նավասարդյանը, Ռ. Դավթյանը, Պ. Հայկազյանը, Ռ. Ամիրխանյանը, Ա. Առաքելյանը, Ի. Վարդանյանը, Ա. Ոսկանյանը, Ն. Դավթյանը, Լ. Ավետիսյանը, Ժ. Այթունյանը, Հ. Միրզոյանը, Թ. Պողոսյանը, Ս. Բալոյանը, Դ. Ղազարյանը: Եվ 2008 թ. սեպտեմբերից Աթանես Առաքելյանը նշանակվել է Ընկերության նախագահի տեղակալ:

ՀԵԸ իր գործունեությունը ծավալում է ՀՀ Մշակույթի, կրթության և գիտության նախարարությունների, ստեղծագործական կազմակերպությունների հետ սերտ համագործակցության պայմաններում: Ստեղծագործական կապեր է հաստատել ԱՊՀ երկրներում և արտասահմանում գործող ստեղծագործական կառույցների և անհատ գործիչների հետ: ՀԵԸ 50-ամյա հորելյանից հետո Ընկերության կողմից անց է կացվել «Երգող Հայաստան» մանկապատանեկան երգչախմբերի հանրապետական վեց մրցույթ՝ Կոմիտասի ծննդյան 145-ամյակին, ՀՀ անկախության 25-ամյակին նվիրված հան-

րապետական մրցույթներ: Կոմիտասի հորելյանին նվիրված երգչախմբերի մրցույթի 100-ի հասնող երգչախմբեր իրենց երկացանկում պարտադիր ընդգրկել էին Կոմիտասի մանկական խմբերգերից: Մրցույթային ընթացակարգով ստեղծեցին գործեր ժամանակակից հայ կոմպոզիտորներ՝ Ռ. Ամիրխանյանը, Տ. Մանսուրյանը, Ս. Շաքարյանը, Վ. Անեմյանը, Վ. Մանուկյանը, Ա. Կարապետյանը և այլոք գրեցին խմբերգեր մանկական երգչախմբային ժանրի համար:

Դափնեկիրներից շատերը հայ վոկալ արվեստը ներկայացրել են միջազգային մրցույթներում՝ արժանանալով մրցանակների: Անց են կացվել նաև հայ երգի և ազգային նվագարաններից դուդուկի, ազգային գործիքների նվագախմբերի, փողային նվագախմբերի մրցույթներ, փառատոներ (5.):

Համաշխարհային հայկական համաժողովի, Ռուսաստանի հայերի միության և նախագահի հովանավորությամբ էր իրականանում ՀԵԸ 60-ամյա հանդիսությունը, ահա ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի Բարի Կամքի դեսպան, Ա. Աբրահամյանի շնորհավորական ուղերձը. «...իր գործունեության տարիներին զգալի հաջողություններ է ձեռք բերել հայկական խմբերգային արվեստի զարգացման ու մասսայականացման, երգչախմբերի կազմակերպման ու նրանց գործունեության կատարելագործման, հանրապետության երաժշտական մշակույթի գործիչների միավորման, երաժշտալուսավորչական աշխատանքների կազմակերպման գործընթացներում և այսօր արժանիորեն վայելում է Հայաստան երկրի երաժշտասեր հասարակության սերն ու համակրանքը:

Հայաստանի համար այսօր վճռորոշ նշանակություն ունեն գիտությունն ու մշակույթը: Հենց այս իրողությունն էլ հաշվի առնելով՝ մեր երկու կազմակերպություններն էլ ստեղծման իսկ օրից սկսել են համագործակցել Հայաստանի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի, ստեղծագործական միությունների հետ և փորձել օգտագործել բոլոր հնարավոր միջոցները, որոնցով կարելի է օժանդակել նրանց գործունեության արդյունավետության բարձրացմանը:

Այսօր համագործակցության ներկա փուլին համապատասխանող գիտամշակութային-կազմակերպչական աշխատանքի արդյունավետ միջոց է դարձել Համաշխարհային հայկական համաժողովի և Ռուսաստանի հայերի միության կողմից անցկացվող գիտական և ստեղծագործական լավագույն աշխատանքների համահայկական մրցանակաբաշխությունը, որի հիմնական նպատակն է՝ նպաստել ներկա մարտահրավերներին դիմակայելու գործում գիտության, գրականության և մշակույթի դերի բարձրացմանը, Հայաստանի գիտա-

կան և ստեղծագործական մտավորականության գործունեության ակտիվացմանը, աջակցել երկրի մտավոր կյանքի աշխուժացմանը: ...կշարունակենք արդյունավետ համագործակցությունը ՀԵԸ հետ ի նպաստ ընկերության գործունեության հետագա ընդլայնման» (2.):

Տես՝ կազմին.

Հայաստանի Երգչախմբային ընկերության ճեմարանը զարդարում է Հենրիկ Նիկոլայի Սիրավյանի (Սիրավ, 18.12.1928 թ., Երևան-16.03.2001 թ., ք. Երևան, ՀԽՍՀ վաստակավոր նկարիչ՝ 1977 թ.) «Հայ ժողովրդական երգի տոն, ծաղկի տոն» որմնանկարը՝ նվիրված արևմտահայությանը: Հեղինակն այն ստեղծել է 1984-ից մինչև 1987 թվականը (6.):

Կտավում Սիրավյանը պատկերել է ժողովրդական երգի ու ծաղկի տոնակատարությունը, ինչպես նաև հայ երգարվեստի մեծերից Կոմիտասին, Մակար Եկմալյանին և Կարա Մուրզային (տեսակ՝ գեղանկար, բարձրությունը՝ 330, լայնություն՝ 1350, նյութը՝ տեմպերա) (6.):

Ծ Ա Ն Ո Ւ Թ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

1. Թովմասյան Վ. Խ., Խմբերգային արվեստի կանառը 50-տարեկան, ձեռագիր, նաև տե՛ս՝ Դավիթ Ղազարյանի հորելյանը, //Երաժշտական Հայաստան, 2 (47) 2014 թ., էջ 46-49: *Tovmasyan V. Kh.*, Khmbergayin arvesti kadchare 50-tarekan, dzer'agir, naev tes Davit Ghazaryani hobelyan', //Yerazhshtakan Hayastan, 2 (47) 2014 th., ejj 46-49.
2. Հայաստանի երաժշտական ընկերության և Գ. Ղազարյանի անձնական արխիվ: Hayastani yerazhshtakan enkerutyun ev D. Ghazaryani andznak arkhib
3. https://hy.wikipedia.org/wiki/Հայաստանի_երաժշտական_ընկերություն 18.04.2018 թ. ժամը 18:56-ին: Հղման ամսաթիվ 30.3.2019թ. ժ.16.14-ին:
4. //Առավոտ., Մայիս 07.2013, 16:15-ին: <https://www.aravot.am/2013/05/07/240957/>, Հղման ամսաթիվ 30.03.2019. ժամը՝ 16.51-ին:
5. *Սարգսյան Ա.*, «Խմբերգային արվեստը ճաշակ է ձևավորում, մաքրում ու ազնվացնում հոգին», //Բրատես, 19.12.2008:<http://www.irates.am/hy/FjgosIIMZYFxfjO3KIWfv5Dg8K3> Հղման ամսաթիվը՝ 30.03.2019 թ., ժամը՝ 18.35-ին:
6. //hy.wikipedia.org/wiki/Հայ_ժողովրդական_երգի_տոն,_ծաղկի_տոն 5.07.2018 թ. ժամը 21:05-ին: Հղման ամսաթիվը՝ 30.03.2019 թ. ժամը՝ 16.16-ին:

Բանալի-բաներ. Թ. Ալտունյան, Դ. Ղազարյան, Օ. Նուրիջանյան, Է. Միրզոյան, Հայաստանի երաժշտական ընկերություն, Արամ Տեր-Հովհաննիսյանի անվ. երգչախումբ:

Ключевые слова: Т. Алтунян, Д. Казарян, О. Нуриджанян, Э. Мирзоян, Армянское Музыкальное Общество, хор им. Арама Тер-Ованисяна.

Keywords: T. Altunyan, D. Ghazaryan, O. Nurijanyan, E. Mirzoyan, Armenian Musical Society, Choir after Aram Ter-Hovhannisyana

Տեղեկություններ հեղինակի մասին. ՇԱԳՈՅԱՆ ԳՈՀԱՐ ԿԱՌԼԵՆԻ (ծ. ք. Երևան), երաժշտագետ, հրատարակիչ, ռադիոլրագրող: Կարծես է՝ 1978-ին Երևանի Ռ. Մեյիբյանի անվ. երաժշտ. ուսումնարանի երաժշտության տեսության բաժինը (կարմիր դիպլոմ), ԵՊԿ երաժշտագիտ. բաժինը, (1983, պրոֆ., արվեստագիտ. դոկտոր Ն. Կ. Թահմիզյան, 1988-ին դիպլոմ. աշխատանքը՝ «Գորգեն Ալեմշահ» մենագրություն, արժանացել է ՀՀ ԳԱԱ ԱԻ Պատվոգրի), 1988-1989 և 2002-2004 թթ. Պ. Չալկովսկու անվ. ՄՊԿ-ի հայրենի, այժմ՝ ռուսական երաժշտության ամբիոնում հայցորդ (դեկ-ներ՝ պրոֆ., արվեստագիտ. դոկտորներ Եվ. Մ. Տարակաևով, նրա մահից հետո՝ Ե. Բ. Գոլիցկայա): 1987-ին անցել է նույն կոնսերվատորիայում վերավորակվորման 3-ամսյա ստաժավորումը: 1979-1981 թթ. գրաբարի դասընթաց է անցել ԵՊՀ (1 տարի ազատ ունկնդիր) և ԵՊԿ (իր նախաձեռնությամբ այնուհետև Խ. Պալյանը հրավիրվել է ԵՊԿ, 2 տարի, գերազանց, սերտիֆիկատ): Հիմնադրել է՝ 1996-ից և 1998-ին լույս է տեսել «Երաժշտական Հայաստան» միջազգ. գիտ. ամսագիրը հիմնադիր-գլխավոր խմբագիր (ռեկտոր, պրոֆ., Ա. Բ. Սմբատյան՝ հիմնադիր-տնօրեն), գրանցված ԲՈՀ-ում, (ընդունելի դոկտորականների ատենախոսությունների ցանկում 2003 թ-ից): Աշխատում է՝ ԵՊԿ-ում 2000-ից, 1999-ից «Երաժշտական Հայաստան» ամսագրի բարեկամների ակումբի (դեկավար), 2004-ից առ այսօր Երևանի Կոմիտասի անվ. պետական կոնսերվատորիայի «ԵՊԿ հրատարակչության» տնօրեն (2019-ից՝ վարիչ) և գլխավոր խմբագիր (Ս. Գ. Սարաջյան՝ հրատարակչական խորհրդի հիմնադիր-նախագահ): 2004-2012 թթ. ԵՊԿ դասախոսների ուսումնամեթոդ. հոդվածների ժողովածու Պրակ 1-7 (2004-2010, հիմնադիրներ՝ կազմող և խմբագիր Ը., ռեկտոր, պրոֆ.՝ Ս. Գ. Սարաջյան՝ խմբագր. խորհրդի նախագահ), վերանվանվել է Բանբեր ԵՊԿ-ի. ուսումնամեթոդական հոդվածներ՝ 8-9.1. 2011-2012 թթ., գիտամեթոդական հոդվածներ՝ 8-9.2. 2011-2012թթ. (խմբագր. խորհրդի նախագահ, ռեկտոր, պրոֆ.՝ Ը. Հ. Շահինյան): 2005-ից «Երաժշտ» ամսաթերթի հիմնադիր և թողարկման պատասխանատու: ՀՀ Ժողովրդականների (1995) և ՀՀ Կոմպոզիտորների (1997) միությունների անդամ: Գասավանդել է՝ 1994-1985 թթ. Խ. Աբովյանի անվ. հայկ. մանկավարժ. համալսարանի Գեղարվեստ. դաստիարակության ֆակուլտետի Երաժշտության տեսության և նրա դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնում՝ դասախոս, (նաև 1988-1990 ամբիոնի վարիչի տեղակալ հաս. հիմնադրերով): 2004-2008 թթ. «Գլածոր» համալսարանի լրագրության ամբիոնի «Երաժշտության համընդհանուր պատմություն» դասընթացի կազմող և դասախոս: Աշխատել է. 1999-1994 թթ. ՀՀ Ազգային ռադիոյի երաժշտ. գլխ. խմբագրությունում խմբագիր: Համահեղինակ է գրքի՝ Սարաջյանի անվ. երաժշտական դպրոց, Եր., «Առե-րեսում»-Անի, 2002, բազմաթիվ հոդվածների՝ ժողովածուներում՝ «Некоторые теоретические вопросы оперы Авета Тертеряна “Землетрясение”, /Авет Тертерян Международная конференция-фестиваль, Традиции и новаторство. Ер.: Арчеш, 2004, С. 84-94. Армянские мыслители о социологическом музыкальном восприятии, /Հումանիտար գիտությունների արդի հիմնախնդիրները Հայաստանում, «Գլածոր» կառավարման համալսարան, Ե., Նոյան Տապան, 2005 էջ 335-343: Этапы эволюции Армянской профессиональной музыки для детей и юношества., /նույն տեղում, Ե., Նոյան Տապան, 2006 թ.: Հայկական այրուբենի հավերժականության պատմությունը Ա. Տերտերյանի 6-րդ սինֆոնիայում, /ՀՀ ԳԱԱ Հ. Անտոյանի անվ. լեզվի ինստիտուտ, Ջահուկյանական ընթերցումներ-2007, հանրապետ. գիտական մատչելի գեկուցումներ (Ե., սպրիլի 3-4, 2007թ.), Ե., «Վան Արյան» 2007, 142-147 էջ: Ժողովածուների կազմող ԵՊԿ Ուսումնամեթոդական աշխատանքների ժողովածու, (1.2004- 9.2012), շուրջ 50 գիտ. հոդվածի և թեգերի ամսագրերում, //Երաժշտական Հայաստան, //Հայացք Երևանից, հայ և այլազգի կոմպոզիտորների, երաժշտագետների ստեղծագործությունների և գործունեության, պատանիների կատարողական արվեստի մասին, նոր հրատարակված գրքերի գրախոսականներ, նոր թողարկված CD-մասին տեղեկություններ, հարցազրույցներ, շուրջ 150 հոդված թերթերում //Երաժշտ., //Ազգակ (Բեյրութ), //Ազգ. //Հայաստան, //Առավոտ, //Երեք, //Փարոս: Հանրագիտարաններում՝ հեղինակային և խմբագրական աշխատանք՝ Большая Российская Энциклопедия, Москва, ՀՀՀ 4-րդ հատորում, Հայ երաժշտության հանրագիտարանի համակարգող մասնագետ, Հայտնի: Մոսկվայի «Մոզիկոլոգիայի ակադեմիա» ամսագրում N 1 (2005) Հայաստանի մասին տպագրված հոդվածաշարի կազմակերպիչ: Հեղինակ է 121 ռադիո հաղորդումների, շուրջ 5 հեղինակային հաղորդաշարերի և միայն նա անցկացրել է երաժշտական 5 շաբաթ՝ նվիրված 5 կոմպոզիտորի:

Сведения об авторе: ШАГОЯН ГОАР КАРЛЕНОВНА (род. г. Ереван) - музыковед, издатель, член Союзов журналистов (1995) и композиторов (1997) РА. Окончила музыковед. отд. ЕГК (1983, рук., проф. докт. искусств. Н. К. Такмизян), дипломная работа - монография “Гурген Алемшах” получила Почетную грамоту ИИ НАН РА (1988); теоретическое отделение муз. училища им. Р. Меликяна (красный диплом, 1978). Ш. с 1965 по 1975 училась в средней школе № 118, 98 (аттестат с отличием); ДМШ им. Сараджева (1973), проходила курсы Грабара (1979-1981) в ЕГУ и ЕГК (проф. Х. Палян, по ее инициативе его пригласили в ЕГК для преподавания дисциплины “Грабар”), получив сертификат с отличием. Соискатель МГК им. П. Чайковского (рук. проф., д-р искусств. М. Е. Тараканов, проф., д-р искусств Е. Б. Долгунская, 1988-1989, 2002-2004, по причине Арцахской войны). Проходила курсы-стажировку в МГК им. Чайковского (1987, 3 месяца). Курсы интенсивного обучения англ. яз. в Пед. инст. им. Абовяна (1986). В 1998 г. основала международный научный журнал “Музыкальная Армения” - основатель-главный редактор (основатель-директор, проф., ректор А.Б.Смбатян, утвержд. ВАКом /приняты списков докторских диссертаций с 2003 г. /). С 2000 г. продолжает деятельность в ЕГК. В 1999 г. основала и руководила клубом Друзей журнала “Музыкальная Армения” (на обществ. началах). С 2004 г. по настоящее время основатель — директор “Издательства ЕГК” (основатели - председатель издательского совета, ректор ЕГК С. В. Сараджян и Ш.). С 2004-2012 Сборник методических статей, выпуск 1-7 (2004-2010, сост. и ред. Ш.). Вестник ЕГК им. Комитаса - (учебно-методические статьи, 8-9.1/2011-2012, научно-методические статьи 8-9.2. 2011-2012). С 2005 основатель и отв. за выпуск ежемесячной профессиональной газеты “Еражишт” (“Музыкант”). Преподавала: 1994-1985 - Пед. институт им. Абовяна, факультет художественного воспитания, кафедра теории музыки и методики преподавания, преподаватель теоретических дисциплин; 1988-1990 - зам. зав. каф. (на обществ. началах). С 2004-2008 - препод. Университета Управления “Гладзор”, кафедра журналистики, дисциплина “Всеобщая история музыки”. Работала на национальном радио РА редактором Главной редакции муз. программ (1999-1994). Автор: “Сараджевская муз. школа” (соавтор), Ер.: Арересум-Ани, 2002, с 1998; многочисленных научных статей в сборниках — “Некоторые теоретические вопросы оперы Авета Тертеряна “Землетрясение”, Авет Тертерян Международная конференция-фестиваль /Традиции и новаторство. (на рус. яз.) Ер.: Арчеш, 2004, С. 84-94; Армянские мыслители о социологическом музыкальном восприятии. /Современные проблемы гуманитарных наук в Армении, Университет Управления “Гладзор”, (на рус. яз.) Ер.: Ноян Тапан, 2005 С. 335-343; Сказ вечности армянского алфавита в 6 симф. А. Тертеряна /Институт филологии им. Р. Ачаряна НАН РА, Джаукяновские чтения, 2007, доклады республиканской научной конференции

(Եր. 3-4 апреля 2004) Եր.: Ван Арьян, 2007, С. 142-147 и др. Составитель сборников: Сборник методических статей (выпуск 1.2004-9.2012); 5 Тезисов в разных вестниках консерватории и Пед. университета. Около 70 научных статей о современных композиторах и музыковедах Армении, о музыкальном творчестве для детей - //Музыкальная Армения, //Взгляд из Еревана и др. Около 150 публицистических статей в газетах "Азг", "Аравот". "Етер", "Аздак" (Бейрут), "Еражишт". 28 авторских статей и 34 редакторские работы в Большой Российской Энциклопедии, М., (Р. Амирханян), Российской Музыкальной Энциклопедии, М., (Р. Амирханян, А. и В. Аджемяны, И. Арбатова, А. Аджемян, Т. Аразян), КЭА, "Мы", "Армянка", в арм. Энциклопедиях. 121 радиопрограмм, из них 54 - об армянских композиторах, 4 авторских цикла (67 передач, впервые на радио РА беспрецедентные Недели музыки Э. Оганесяна, также А. Бабаджаняна, Л. Сарьяна, Э. Мирзояна, династии Сатянов, Тиграновых-Тертерянов, Геворкянов, Чаушянов). Организатор блока статей об Армении, изданных в московском журнале "Музыкальная академия" (N 1, 2005). Организатор презентаций, межвузовских концертов в Ереване и в регионах Армении. Ш. выступала многократно со вступительным словом на концертах, с докладами на международных и республиканских конференциях.

Information about the author: SHAGOYAN GOHAR KARLEN (native town Yerevan)-musicologist, issuer, member of the union of journalists(1995) and composers(1997) of RA. Aspirant of MSC after Tchaikovsky,(leading professor doctor of arts, M. E. Tarakanov and E.B. Dolinskaya 1988-1989, 2002-2004) 3 month's training courses in MSC after P. Tchaikovsky(1987). Intensive courses of English in State University after Abovyan(1987). Has graduated from the department of music of YSC, (leading professor doctor of arts N.K. Takmizyan (1983)). Diploma thesis monograph "Gurgen Alemshakh" has received certificate of honor 1988). She took courses of Grabar (1979-1981) in YSU and YSC receiving certificate with distinction. Has Graduated theoretical department of Music College after R. Melikyan. In 1998 has established scientific journal "Musical Armenia" establisher-editor in chief. (Establisher, headmaster, professor, Rector A.B. Smbatyan). From 2000 continues her activity in YSC. In 1999 has established and lead the club of friends of the journal "Musical Armenia" in public beginnings. From 2004 till now is the headmaster of publishing office of YSC (establishers- chairman of the publishing council, rector of YSC S. V. Saradzhyan and Sh.). From 2004 to 2012 collection of methodological articles, edition 1-7. (2004-2010)compiler and editor Sh.. Chairman of editors boards. Rector, professor S. G. Saradzhyan). Messenger of YSC after Komitas (educational and methodological articles 8-9. 1/2011-12 educational and methodological articles 8-9.2. 2011-2012 Chairman of editors boards. rector, professor Sh. H. Shahinyan). From 2005 establisher and accountable for editions of monthly journal "Musician". Teaching activities: 1994-1985 State University after Abovyan department of art education. Chair of theory of music and mythology of teaching, lecturer 1988-1990 Deputy Head of the Department. 28 author's articles and 34 editorial works in the Big Russian Encyclopedia. Moscow (R. Amirkhanyan) Russian Musical Encyclopedia (R. Amirkhanyan, V. Achemian, I. Arbatov, A. Achemian, T. Arazyan), "We"(menq) "Armenian girl" in armenian encyclopedias. 121 radiprograms from which 54 about Armenian composers, 4 author's cycles (67 broadcastc first time in radio of RA, week of music of composers of Armenia" of 4 authors) international concerts in Yerevan, Armenia. Organizer of the article series about Armenia published in the Moscw Musical Academy journal (N 1, 2005). Shagoyan make opening speeches in concerts, and reports in the international and republican conferences.

Րեզյումե

Музыковед, основатель-главный редактор журнала "Музыкальная Армения" **Гоар Карленовна Шагоян**. - "К 60-летию Армянского Музыкального (Хорового) Общества (следуя заповедям Комитаса)".

В статье автор представляет исторический путь Армянского Музыкального (Хорового) Общества в контексте юбилейного концерта, посвященного 60-летию АМО. Председатель АМО Давид Гарсеванович Казарян свято хранит традиции предыдущих руководителей: Татула Алтуняна, Эммы Цатурян и др. Весь музыкальный мир Армении и Диаспоры отметил этот юбилей и дал высокую оценку деятельности хоровых коллективов (более 100) Армении и Диаспоры, которые, выполняя объединяющие функции, сохраняют национальные музыкальные и культурные традиции.

Summary

Musicologist, Founder-Editor-in-Chief of journal "Musical Armenia" **Goar Karlen Shagoyan**. - "To the 60th Anniversary of the Armenian Musical (Choir) Society (following the commandments of Komitas)".

In the article the author presents the historical path of the Armenian Musical (Choral) Society in the context of the anniversary concert dedicated to the 60th anniversary of AMS. Chairman of AMS David Garsevan Ghazaryan holds the traditions of previous leaders: Tatul Altunyan, Emma Tsaturyan, etc. The entire music world of Armenia and the Diaspora celebrated this anniversary and praised the activities of the choir collectives (more than 100) of Armenia and the Diaspora, who by performing their unifying functions preserve the national musical and cultural traditions.